

Ensietoa eturauhassyöpään sairastuneelle

Tieto eturauhassyövästä on
lähes jokaiselle shokki.
Puhumalla muiden
sairastuneitten kanssa
on mahdollista saada
tauti henkisesti hallintaan.

Älä jää yksin

Eturauhassyövän tukipuhelin
040 – 828 0000

www.eturauhassyopa.info

Eturauhassyöpäpotilaiden tuki ry
Helsinginkatu 14 A 1, 00500 Helsinki
Puh. 711 050

Kun olet saanut tiedon sairaudestasi

Tieto omasta sairastumisesta on lähes jokaiselle täysi yllätys. Siihen ei ole osannut varautua ja mielen täyttää ahdistus ja pelko. Harvat tietävät koko eturauhasen olemassaolosta, ja vielä harvemmat tuntevat eturauhassyövän. Päätöksenteko omasta hoitomuodosta ei juurikaan perustu tietoon. Aikaa on varsin vähän, viikko tai vain joitakin päiviä, mutta päätös koskee koko loppuelämää. Lääkärin tulisi huolehtia aina siitä, että potilaalle kerrotaan kaikki hoitoon liittyvät seikat, niin hyvät kuin huonotkin puolet. Kuitenkin lääkärin antama taudin määräys ja siihen tarjolla olevat hoitomuodot ovat pitkälti unohtuneet ja potilas ei muista välttämättä juuri mitään, mitä lääkäri on hänelle kertonut ensi käynnin yhteydessä.

Mistä tietoa saa ?

Ota aikalisä

Mikäli olit yksin lääkärin vastaanotolla, tiedot saattavat olla hieman hämärän peitossa. On järkevää varata lääkärille uusi aika ja ottaa läheinen mukaan ja mennä kuulemaan kaikki uudelleen.

Kumppani saattaa muistaakin asiat paremmin kuin ajatuksiensa kanssa eksyksissä oleva juuri sairastunut. Potilaalla on oikeus saada tietää lääkäriltään kaikki sairauteensa liittyvät seikat, sen laatu, vakavuusaste, tarvittavat lisätutkimukset ja hoitovaihtoehdot etuineen ja haittoineen.

Toinen aikalisä

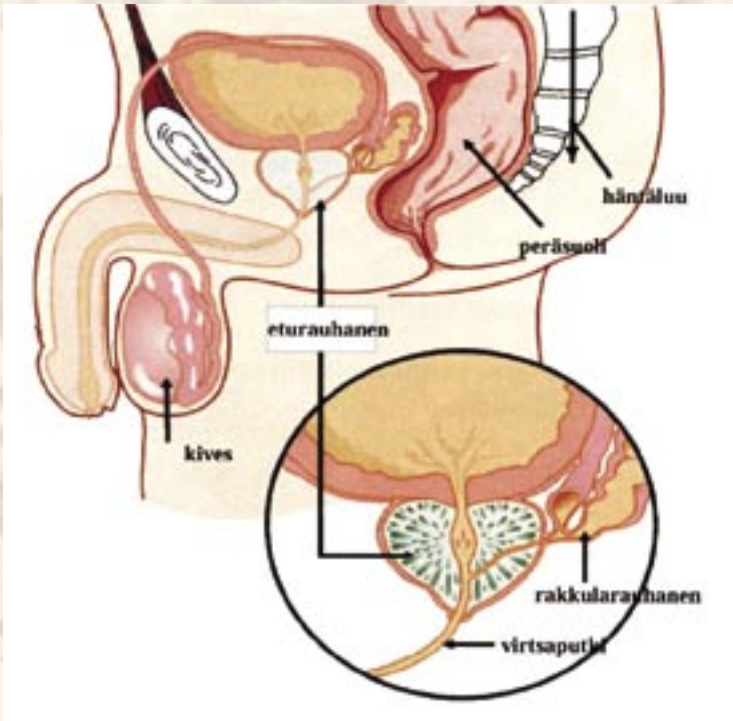
Hakeudu potilastovereiden vertaistuen piiriin heti sairaudesta tiedon saatuasi. Vertaistukiryhmissä tapaat kohtalotovereita, juuri sairastuneita ja jo sairautensa kanssa elämään oppineita. Ryhmissä ei ole saatavissa lääketieteellistä apua. Siellä jokainen kertoo oman selviytymistarinansa ja omista hoitokokemuksistaan sivu- ja haittavaikutuksineen. Kuullun perusteella on helpompi tehdä päätöksiä ja valintoja. Ryhmässä tauti saadaan paremmin henkisesti hallintaan. Omakohtaiset kertomukset ja selviytyminen antavat uskoa tulevaisuuteen.

www.eturauhassyopa.info

Eturauhasen sijainti

Eturauhanen sijaitsee virtsarakon alapuolella ja peräsuolen edessä. Eturauhasen läpi kulkee virtsajohdin, ja sen erittämä neste on siemennesteen pääosa.

Miehen eturauhanen alkaa kasvaa noin 40 vuoden iässä. Tämä eturauhasen hyvänlaatuinen liikakasvu (prostatan hyperplasia) on kasvunopeudeltaan yksilöllinen, mutta jatkuu jokaisella miehellä koko loppuelämän. Hyvänlaatuinen liikakasvu ei ole syöpää eikä myöskään johda syövän syntyyn.

Eturauhassyöpä

Eturauhassyöpä, kuten muutkin syövät, on solujen sairaus. Normaalisolut lisääntyvät jakautumalla korvaten kuluneet ja vahingoittuneet solut. Syövälle luonteenomaista on epänormaalien solujen kasvu, josta syntyy pahanlaatuinen kasvain, syöpäkasvain. Syöpäkasvain leviää tuhoten ympäröivää tervettä kudosta ja lähettäen etäpesäkkeitä muihin elimiin. Eturauhasen syöpä on yleensä melko hitaasti kasvava. Pieni osa syövästä voi kuitenkin olla nopeakasvuista.

Taudin toteaminen; PSA

Verikokeella voidaan määrittää eturauhasen erittämä PSA veressä. PSA syntyy eturauhasen soluissa. Tällä hetkellä useimpien eturauhasen syöpädiagnoosiin johtaneiden potilaiden tutkimus ja hoito alkaa poikkeavan PSA –arvon takia. Mikäli PSA on korkea, yli 10, on syövän mahdollisuus suuri, sitä suurempi, mitä korkeampi luku on.

PSA –testissä määritetään ns. sarja: PSA-T eli kokonais-PSA ja PSA-V eli vapaat antigeenit sekä edellisten suhde. Jos PSA-T on välillä 3-10 mikrog./l, on vapaan PSA:n määrittäminen erityisen tärkeää. Mitä pienempi vapaan PSA:n prosenttiosuus on, sitä suurempi on syöpäriski.

Suomi osallistuu kansainväliseen PSA –seulontatutkimukseen. Siinä mies lähetetään heti jatkotutkimuksiin mikäli suhde on 16 % tai sen alle.

PSA- testillä ei yksinään pystytä varmistamaan eturauhassyöpää, mutta yhdessä peräsuolen kautta tehtyjen tunnustelun (tuseeraus) ja ultraäänitutkimuksen kanssa se on tehokas menetelmä eturauhassyövän toteamiseen ja seuraamiseen. Testi voidaan tehdä kaikissa sairaaloissa, terveyskeskuksissa sekä useimmilla lääkäriasemilla. Lopullinen diagnoosi tehdään eturauhasesta otettavista ohutneulanäytteistä.

Tutkimukseen kuuluu usein muitakin toimenpiteitä.

www.eturauhassyopa.info

Hoitovaihtoehdot

Paikallinen, eturauhaseen rajoittuva syöpä voidaan poistaa kokonaan, hoitaa potilas syövästään vapaaksi huonontamatta kohtuuttomasti elämänlaatua. Tämä on perustavoite, joka edellyttää syövän toteamista hyvin aikaisessa vaiheessa, jolloin se valitettavasti on usein täysin oireeton.

Hoidon valintaan vaikuttavat:

- PSA –arvo ja osittain eturauhasen koko
- levinneisyys, paikallinen / levinnyt T1 - T4
- syövän erilaistumisaste (kasvunopeus) Gradus I - III
- syövän luonne (agressiivisuus) ilmaistaan Gleason - lukuna 2 – 10; mitä korkeampi arvo, sitä vaikeampi syöpä luonteeltaan
- potilaan ikä ja yleinen terveydentila sekä muut sairaudet

Hoitosuunnitelmaa tehtäessä on tärkeää, että potilas (ja hänen perheensä) keskustelevat yhdessä lääkärin kanssa eri hoitovaihtoehdoista. Lopullinen hoitosuunnitelma voi koostua yhdestä tai useammasta hoitovaihtoehdosta.

Yleisimmät hoitovaihtoehdot ovat:

- leikkaushoito
- kudoksensisäinen sädehoito (brakyhoito eli tyköhoito)
- ulkoinen sädehoito
- hormonihoito
- säännöllinen seuranta

Leikkaushoito

Radikaalinen eturauhasen poistoleikkaus on yleisin hoitovaihtoehto hyväkuntoisille alle 70-vuotiaille, joilla syöpäkasvain rajoittuu eturauhasen kapselin sisään. Leikkaus kuuluu suuriin leikkauksiin. Leikkauksessa poistetaan eturauhasen kapseliseinen ja siemenrakkelarauhanen. Suurelle osalle potilaita tämä toimenpide aiheuttaa erektiohäiriön, johon kuitenkin on nykyisin hoitovaihtoehtoja. Toinen mahdollinen haittavaikutus on inkontinenssi eli virtsanpidätyskyvyn heikkeneminen, joka yleensä korjaantuu ennalleen.

Kudoksensisäinen sädehoito eli brakyhoito (tyköhoito)

Brakyhoidossa radioaktiivisia jyväsiä asetetaan eturauhasen sisään. Jyvät säteilevät noin 3 kuukautta tehokkaasti ja säteily loppuu noin vuoden kuluttua. Jyväset asetetaan siten, että säteily jakautuu tasaisesti koko eturauhasen alueelle. Toimenpide ei vaadi leikkausviiltoa, vaan jyväset, jotka ovat kooltaan pienempiä kuin riisinjyvät, asetetaan eturauhaseen ohuen toimenpideneulan avulla.

Ulkoinen sädehoito

Sädehoitoa annetaan sädehoitoklinikalla. Hoitoa annetaan yleensä 6-7 viikon ajan, 5 päivänä viikossa. Iäkkäämmätkin miehet sietävät hoidon hyvin. Tässä hoitomuodossa kuten brakyhoidossakin sukupuolinen kyky säilyy lähes aina.

Hormonihoito

Hormonihoito estää miessukupuolihormonin, testosteronin, tuotantoa ja sen vaikutusta. Tätä hoitoa käytetään erityisesti eturauhas-kapselin ulkopuolelle levinneen syövän hoidossa. Usein se myös yhdistetään muihin hoitomuotoihin. Hormonihoito hidastaa syövän kasvua ja pienentää kasvaimen kokoa. Hormonihoito voidaan antaa ulkoisesti lääkkeenä, tai vastaavasti poistamalla pienellä leikkauksella kiveksien miessukupuolista hormonia muodostava kudos. Hormonihoidon vaikutusaika on rajallinen, useimmiten se kestää kuitenkin monia vuosia.

Säännöllinen seuranta

Iäkkäillä miehillä (yli 70 v), joilla eturauhasen syöpä on paikallinen ja hitaasti etenevä, on pelkkä säännöllinen seuranta paras hoitovaihtoehto. Tämä tarkoittaa säännöllisin väliajoin tapahtuvaa lääkärisissä käyntiä, jolloin mitataan PSA - arvo ja suoritetaan sormitunnustelu. Seurannan aikana voidaan ottaa uusia koepaloja syövän tilan arvioimiseksi. Jos syöpä etenee ja aiheuttaa oireita, voidaan aloittaa aktiivinen hoito, yleensä hormoneilla.

Edellä on kerrottu lyhyesti hoitovaihtoehdot. Keskustele lääkärisi kanssa eri hoitomuotojen eduista, sivu- ja haittavaikutuksista. Pyri saamaan tietoa niiltä, joita on jo hoidettu Sinua eniten kiinnostavalla hoitotavalla. Hakeudu vertaisryhmiin, joissa voit keskustella useamman hoidon saaneen kanssa ja vertailla kokemuksia ja tunteita. Tule kuuntelemaan, keskustelemaan ja katsomaan, miten muut ovat selviytyneet.

Päätöksen omasta hoitomuodostasi teet lopulta Sinä itse. Mitä useamman kanssa puhut, sitä enemmän saat tietoa oman päätöksesi tueksi.

Tilaa hoidon päättyessä potilaskertomuksesi, myös kopio patologin lausunnosta ja perehdy niihin tarkoin. Pyydä lääkäriltäsi tai hoitajaltasi Eturauhassyöpäpotilaan opas.

ÄLÄ JÄÄ YKSIN – PUHU ASIASTA – VERTAISTUKI AUTTAA

Eturauhassyövän tukipuhelin 040 – 828 0000

Kaikkia syöpäpotilaita palvelee myös:

Syöpäjärjestöjen yhteinen puhelinneuvonta 0800 - 19414

www.eturauhassyopa.info

Sairaus koskettaa koko perheyhteisöä

Sairaudesta kuultuaan mies sulkeutuu usein omien ajatustensa ja murheidensa kanssa. Jurottaa, ei puhu eikä pussaa – ja kaikki kärsivät. On arvioitu, että joka toisella eturauhassyöpään sairastuneella miehellä esiintyy masennusoireita. Taudin aiheuttaman stressin purkamisesta on Suomessa tehty väitöskirjatutkimus (Tampereen Yo 2000), joka osoittaa, että taudin miehelle aiheuttama stressi saadaan parhaiten hallintaan vertaistukiryhmässä, samaan syöpään sairastuneiden antamalla tuella. Porukassa näkee, kuulee ja pääsee kokemaan toisten selviytymistarinat. Saa uskoa tulevaisuuteen ja pystyy toteamaan elämän jatkumisen sairaudesta huolimatta.

- Tukihenkilöt
- Vertaistuki juuri sairastuneille
- Pienryhmät / keskusteluryhmät
- Omat ryhmät puolisoille

Eturauhassyövän tukipuhelin

040 – 828 0000

www.eturauhassyopa.info

Eturauhassyöpöpotilaiden tuki ry
Helsinginkatu 14 A 1, 00500 Helsinki
Puh. 711 050